Ч. 95. Львôвъ, Четверъ 16 (28) серпня 1884. Рôчникъ V.

Выходитъ во Львовѣ що Вторника, Четверга и Суботы (кромѣ русскихъ святъ) о 4-ôй год. попол. Литер. додатокъ „Библіотека найзнам. повѣстей“ выходитъ по 2 печат. арк. кождого 15-го и послѣдного дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 44 улицы Галицкая.

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати ôбъ адресою: редакція и администрація „Дѣла“ Ч. 44 ул. Галицка.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне листоношенье.

Поодиноке число стоитъ 12 кр. а. в.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одного строчки печатнои.

Рекламаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи часописи „Дѣло“ ул. Галицка, Ч. 44.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ для Австріи:
на цѣлый рôкъ . . 12 зр.
на пôвъ року . . 6 зр.
на чверть року . . 3 зр.
съ дод. „Библіотеки“:
на цѣлый рôкъ . . 16 зр.
на пôвъ року . . 8 зр.
на чверть року . . 4 зр.
на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ . зр. 5·—
на пôвъ року . зр. 2·50
на чверть року . зр. 1·25

для Россіи:
на цѣлый рôкъ . . 12 рубл.
на пôвъ року . . . 6 рубл.
на чверть рок. . . 3 рубл.
съ дод. „Библіотеки“:
на цѣлый рôкъ . . 16 рубл.
на пôвъ року . . . 8 рубл.
на чверть рок. . . 4 рубл.
на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ . . 5 рубл.
на пôвъ року . . . 2 50 к.

Для Заграницы, кромѣ Россіи:
на цѣлый рôкъ . . . . 15 зр.
на пôвъ року . . . . 7·50 зр.
на чверть року . . . . 3·75 зр.
съ дод. „Библіотеки“: 19 зр.
на самъ додатокъ: на цѣлый рôкъ . . 6 зр

Слово до родичѣвъ, опѣкунôвъ и всѣхъ рускихъ институцій, займаючихъ-ся выхованьемъ рускои молодежи.

Надходитъ знову рôкъ шкôльный и молодѣжь руска, покидаючи рôдну стрѣху, спѣшитъ изъ всѣхъ закуткôвъ рускои землѣ до осередкôвъ просвѣты и науки, спѣшитъ засѣвати ниву, зъ котрои въ пôзнѣйшôмъ вѣцѣ має збирати богатѣ плоды. Родичѣ и опѣкуны, выправляючи своихъ дѣтей до школы, ôтпускаютъ ихъ съ благословеніемъ на нову дорогу, пригадуютъ имъ важнôсть ихъ обовязкôвъ и остаются съ надѣею, що молоде поколѣнье, сповняючи ихъ бажаня и дбаючи о свою будучнôсть, принесе и имъ радôсть и потѣху та нагородитъ ихъ довголѣтнѣ труды. Съ такою самою надѣею витає новый рôкъ шкôльный и цѣлый народъ рускій, котрого молодѣжь есть пôдставою и порукою его будучности и успѣшного его розвою. Въ молодѣжи спочиває цѣла его сила. Щобъ однакожь молодѣжь руска сталася правдивою окрасою свого народу, щобъ она сталася тою скалою, на котрôй поставленого дому нѣякій вихоръ, нѣяка бура не зруйнує, то треба, щобъ молодѣжь руска выховувалась въ своѣмъ рôднôмъ дусѣ и образувалася въ своѣмъ рôднôмъ языцѣ.

„Якъ-бы вчились такъ якъ треба
То й мудрôсть бы була своя“,

каже нашъ великій народный геній. Но ударимся въ груди и скажѣмъ собѣ отверто: чи не богато и мы самѣ тому виноватѣ, що бодай частина нашои молодежи по галицкихъ школахъ не образуєсь на рôднôй мовѣ? Намъ же прислугує право образуватися на рôднôй мовѣ и жадати для нашои молодежи выкладôвъ въ рускôмъ языцѣ. Чи мы однакожь памятаємо на се? Мы, вѣками призвычаєнѣ, не можемо смѣло пôдняти головы и жадати того, що намъ права конституційнѣ запоручаютъ и не памятаємо, що „на похиле дерево и козы скачутъ“. Глядѣмо, на Чехôвъ: якъ смѣло и отверто они борются за свои права! Якъ они дбаютъ, щобы молодѣжь ческа образувалася на рôднôй мовѣ! Якъ дбаютъ они про свои школы! И намъ бы брати зъ нихъ примѣръ.

Рускимъ родичамъ и опѣкунамъ прислугує право, вписуючи своихъ дѣтей до гимназій, домагатися выкладового руского языка, а коли зголосится 25 ученикôвъ, повиннѣ бути заведенѣ клясы паралельнѣ при гимназіяхъ всходнои Галичины. До сего якъ-разъ теперь пора при надходячихъ вписахъ. Звертаємо отже на се увагу всѣхъ родичѣвъ, опѣкунôвъ, всѣхъ рускихъ бурсъ и другихъ институцій, котрымъ повѣрена руска молодѣжь, и просимо, щобы всѣ однодушно на пôдставѣ повысшого права домагалися для своихъ дѣтей выкладового языка руского по всѣхъ гимназіяхъ всходнои Галичины и заведеня на сѣй основѣ особныхъ клясъ паралельныхъ рускихъ та не давалися ôтстрашити жадными перешкодами и не руководилися якимись мнимыми взглядами утилитарными. Лишь одинодушнымъ, смѣлымъ и енергичнымъ жаданьемъ вможемо добитись нашихъ, законами намъ запоручеными правъ и такимъ лишь способомъ доведемо до того, що запанує „въ своѣй хатѣ своя правда и сила и воля“. Такимъ лишь способомъ сповнятся жаданя народу руского высказанѣ не давно учителями рускими на зборѣ въ Станиславовѣ и на ôтбувшихъ-ся недавно вѣчахъ и нарадахъ въ рôжныхъ сторонахъ галицко-руского краю.

Выдѣлъ руского Товариства Педагогичного сповняючи обовязокъ вложеный на него загальнымъ зборомъ въ Станиславовѣ, проситъ и зъ своеи стороны всѣхъ родичѣвъ, опѣкунôвъ и всѣ рускѣ бурсы, щобъ они на пôдставѣ згаданого закону при надходячихъ вписахъ до гимназій домагалися правъ для повѣренои имъ рускои молодѣжи и дали симъ доказъ, що голосъ учителѣвъ на загальнôмъ зборѣ въ Станиславовѣ бувъ лишь ôтголосомъ того, чого собѣ всѣ родичѣ, весь народъ рускій бажає.

Выдѣлъ руского Товариства Педагогичного.

Руске окружне вѣче въ Долинѣ.

(*Кореспонденція „Дѣла“.*)

III.

Въ дискусіи надъ рефератомъ п. Заклиньского забравъ голосъ о. Щуровскій противъ внесеня референта що до подѣльности грунтôвъ селяньскихъ. О. Щ. противився необмеженôй подѣльности грунтôвъ селяньскихъ твердячи, що розшматкованье тыхъ грунтôвъ зробитъ неможливою ихъ управу и не запобѣжитъ обѣдненю народа. Въ тôй самôй рѣчи забравъ голосъ п. И. Франко и вводячи съ собою аргументы зъ одного и другого боку, п. референта и о. Щуровского, показавъ, що и въ однôмъ и въ другôмъ напрямѣ грозитъ небезпеченьство нашому дрôбному рôльництву. Бо-жь захованье на дальше теперѣшнои свободы парцелёваня грунтôвъ безперечно доведе до упадку рôльництва и загального збѣдненя народа, мѣжь тымъ коли просте завѣшенье теперь обовязуючои уставы и задержанье status quo также не богато хôсна принесе нашому рôльництву. Бесѣдникъ вказавъ побѣжно на той лѣкъ, надъ котрымъ теперь заходятся многѣ ученѣ въ захôднôй Европѣ, на реформу права спадкового въ такій способъ, щобъ запобѣгала въ одного боку надмѣрному дробленю, а зъ другого боку твореню надто великихъ латифундій. Справа тая выдалась цѣлому вѣчу такъ важною, що не вдаючись въ близшій ви розбôръ, до чого не було анѣ часу анѣ приготованя, ухвалено за радою о. предсѣдателя поручити „Рускôй Народнôй Радѣ“ въ Долинѣ, щобъ постаралася, абы предметъ сей на найблизшôмъ вѣчу народнôмъ бувъ оброблений и поясненый въ окремôмъ рефератѣ.

Дальше забравъ голосъ о. деканъ Кобриньскій зъ Цѣневы и въ обширнôй, съ молодечимъ жаромъ выголошенôй промовѣ, выказавъ конечнôсть завязаня товариства для закупуваня земель, чи то выставленыхъ на лицитацію, чи то продажныхъ зъ вôльнои руки. Ôнъ подававъ примѣры деякихъ патріотôвъ-селянъ и священикôвъ, котрѣ радо приступили-бъ до такого товариства съ значнѣйшими датками. Але позаякъ се було самостôйне внесенье, то-жь дискусію надъ нимъ ôтложено на пôзнѣйше, тымъ бôльше, що послѣдный референтъ, И. Франко, объявивъ, що думає въ своѣмъ рефератѣ порушити такожь тую справу. За тымъ о. предсѣдатель давъ голосъ четвертому референтови, котрый мавъ говорити о тôмъ, якъ намъ закладати всякѣ товариства и спôлки, щобъ выдобутися зъ теперѣшнои нужды.

На вступѣ своеи промовы референтъ схарактеризувавъ коротко наше теперѣшне положенье, выказуючи, въ чѣмъ лежитъ наша нужда. Нужда наша лежитъ въ тôмъ, що 1) мы бѣднѣ (ту референтъ коротко и ядренно вычисливъ важнѣйшѣ, попередными бесѣдниками по кôлька разôвъ пôдношенѣ факты, показуючѣ сумный економичный станъ нашого народа, якъ лицитаціи грунтôвъ, лихву, великѣ податки и додатки, несправедливе переведенье уставы дороговои, регуляціи податку грунтового, выкупна пропинаціи, сплату довгу индемнизаційного, вызыскуванье черезъ жидôвъ и др.), 2) мы темнѣ (ту згадавъ референтъ про недостаточне число школъ въ краю, про ихъ педагогичну тенденцію, про пôдкупства при выборахъ, затемняючѣ нашъ народъ пôдъ взглядомъ политичныхъ и т. д.) и въ кôнци 3) мы розъеднанѣ, у насъ не стає солидарности, котра властиво народъ робитъ народомъ (ту референтъ пôднѣсъ, починаючи ôтъ дрôбныхъ буденныхъ фактôвъ, примѣры апатичности и несолидарности Русинôвъ въ житю приватнôмъ, громадскôмъ, повѣтовôмъ и краєвôмъ, мѣжь селянами и интелигенціею, згадавъ про панувавше до недавна роздвоєнье рускои интелигенціи задля пытань далекихъ и теоретичныхъ). „Цѣкаво-бы то було — говоривъ дальше референтъ — пôзнати початокъ и зрôстъ тои нашои нужды, прослѣдити єи корѣнье въ нашôй бувальщинѣ, — але на те не часъ теперь. Ôтъ попередныхъ бесѣдникôвъ чули мы богато здоровыхъ радъ, чого маємо домагатися ôтъ правительства для улекшеня нашои нужды; я хотѣвъ-бы коротко кинути окомъ на те, чи у насъ самыхъ дома робилось и робится що-небудь для поправы нашои долѣ и чи мы, призываючи на помôчь правительство, але тымчасомъ и самѣ не закладаючи рукъ за поясъ, можемо надѣятись, що й своими власными силами зробимо для себе деяке добро. Отже-жь я скажу смѣло: нашѣ старшѣ и молодшѣ патріоты, зъ интелигенціи и селянъ, робили и роблятъ богато для поправы нашои долѣ.“ Ту референтъ, придержуючись высше показаного порядку, подавъ короткій оглядъ змагань рускихъ на поли економичнôмъ, освѣтнôмъ и политичнôмъ. „Завязалось у насъ товариство „Народна Торговля“, котре, закладаючи филіи по повѣтахъ, має задачу не тôлько вырвати нашу торговлю въ рукъ жидôвскихъ, але й пôдносити нашу продукцію, закупуючи выробы однои мѣсцевости для користного збуваня въ иншихъ мѣсцевостяхъ. Дальше заложили нашѣ люде передъ кôльканайцятьми роками велику институцію „рускій банкъ“ (Обще рольн. кред. Заведенье), котре въ теперѣшнôй хвили мало-бы головну задачу — закупувати землю чи то на лицитаціяхъ чи зъ вôльнои руки и продавати єи на користныхъ умовахъ тôлько своимъ людямъ Русинамъ, чи то поодинокимъ, чи й цѣлымъ громадамъ. Закладъ той, бувъ-бы далеко ôтповѣднѣйшій до такого великого дѣла, нѣжь

Анна Алойза, княжна Острожска.

Написавъ Орестъ Левицкій.

(*Дальше.*)

Щобъ историчный образъ внучки князя Константина Острожского яснѣйше и выдатнѣйше представився духовому видови читателя, треба конечно сказати кôлька слôвъ про домашнѣ обставины и способъ житя Анны-Алойзы, про єи духовнѣ роскошованя, умертвленье тѣла и другѣ побожнѣ єи подвиги и занятя.

Острожскій замокъ, або радше самый дѣтинець, въ котрôмъ проживала Анна-Алойза, розложився бувъ на доволѣ высокôмъ горôбѣ, зъ котрого ôткрывався чаруючій видъ на рѣку Вилію, мѣсточко Межирѣчь и на широку нивну рѣки Горынѣ. Зъ трохъ бокôвъ горôбъ той обрывався круто, майже усѣчено, а въ пôвнôчного боку бувъ ôтдѣленый ôтъ мѣста глубокимъ ровомъ, черезъ котрый при головныхъ воротахъ бувъ перекиненый зводимый мостъ. По краяхъ горба тягнулися камѣннѣ крѣпостнѣ стѣны, а по углахъ стояли высокѣ камѣннѣ башты, зъ котрыхъ одна, полуокругла, увѣнчана зубчастою короною, добре дохувалася до нынѣшного дня. При въѣздѣ въ дѣтинець, надъ головными воротами, такожь виносилася крыта гонтами башта, а на нѣй бувъ умѣщеный зелѣзный годинникъ съ „цимбаломъ“. Замокъ безнастанно стерегла надворна милиція, а зъ амбразуръ єго баштъ грôзно выглядали дула гакôвницъ, моздѣрôвъ и гарматъ. Въ самôмъ дѣтинци, въ близькôмъ сусѣдствѣ съ Богоявленьскою церквою, стояла княжа палата съ 13 верхами, построена рôвночасно съ замкомъ ще въ половинѣ XV стол. княземъ Василемъ Острожскимъ, котрого звали „Краснымъ“. Мимо пôзнѣйшихъ перебудовъ, у внутрѣшнôмъ устрою тои палаты доховалися тогды ще деякѣ признаки старинои простоты: такъ въ нѣй, поручь съ найроскôшнѣйшими апартаментами, украшеными дорогими обоями, шовковыми опонами и т. п., доховалися ще старинѣ столовѣ комнаты съ кафельными печами, „мурованими коминами“, „мальованими“ дверми, и приставленими доокола пôдъ стѣнами дубовыми „лавами“.

Помимо пустынничого способу житя Анна-Алойза удержувала свôй дворъ въ давнôй, справдѣ княжôй величавости. Єзуиты розказуютъ, що коли ихъ визитаторъ польскои провинціи Фабриціюсъ (якась важна особа) бувъ першій разъ въ гостяхъ у Анны-Алойзы, то проходячи черезъ рядъ роскôшно убраныхъ комнатъ, обитыхъ дорогими обоями, и видячи богато одягненыхъ и поважныхъ слугъ єи, думавъ, що се були сенаторы, и остававъ въ такôмъ пересвѣдченю доти, доки не замѣтивъ, що тіи особы творятъ свиту княжны, що они пôдглядаютъ кождый єи поглядъ, кождый єи рухъ и съ низькимъ поклономъ сповняютъ єи приказы. По звычаю всѣхъ тогдѣшныхъ магнатôвъ Анна-Алойза удержувала дуже численныхъ слугъ, зъ котрыхъ бôльша половина не мала вызначеного занятя, а жила длятого, щобы надати бôльшои пышноты дворови або для потѣхи панѣ. До послѣднои категоріи, здаєсь, належали два карлы и двѣ карлицѣ, котрыхъ мы находимо въ списѣ дворнѣ княжны Острожскои. Благочестива Анна-Алойза остро стерегла моральности своихъ слугъ: мужчинъ держала въ однôмъ дворѣ, а женщинъ въ другôмъ; вымагала, щобы всѣ єи слуги були честнѣ, смирнѣ, побожнѣ, вповнѣ знали науку католицкои церкви, строго тримали єи уставы и обряды, и служачи своѣй пани, не переставали такожь дбати о своє спасеніе. „Дворъ єи — по словамъ Єзуитôвъ — бувъ подôбный до женьского монастыря; въ нѣмъ завсѣгды панувала тишина, скромнôсть, повздержливôсть, згода и всяка приличнôсть. При тôмъ паньскôмъ дворѣ все було дуже богато женщинъ: тамъ були и шляхотно уродженѣ и гарно выхованѣ всякого рода служницѣ; тамъ були и сироты, взятѣ на выховокъ; тамъ були дѣти: жидôвскѣ, московскѣ, турецкѣ и татарскѣ, взятѣ въ дворъ княжны для того, щобъ научити ихъ догматôвъ и правилъ св. вѣры. Для всѣхъ тыхъ лицъ було занятье. По молитвѣ и выслуханю св. „мши“, однѣ шили, другѣ пряли, робили ковры, вышивали золотомъ, занималися другими жѣночими роботами. Мѣжь ними були и такѣ, що для робôтницъ читали житя святыхъ и книги духовнѣ, а иншимъ часомъ приготовляли новонаверненыхъ дѣтей до принятя святыхъ тайнъ, и такожь по черзѣ ôтвѣдували недужихъ и имъ услугували.“

Дбаючи о душевне спасеніе своихъ слугъ, Анна-Алойза не менше дбала и о тѣлеснѣ ихъ потребы, особливу-жь дбалôсть звертала на недужихъ. „Иншѣ паны (говорятъ єи біографы) бôльше дбаютъ иногдѣ о свою собаку, якъ о недужого слугу. Вѣрный слуга потратитъ здоровье на службѣ паньскôй, а не має розрады въ немочи. Пôдорвеся ôтъ ваги робучій чоловѣкъ — и вже за найбôльшу ласку уважаютъ то, коли ймость вышле єму чарку воды або горѣвки съ сôлею. Не такъ въ-легка глядѣла на здоровье своихъ слугъ ся дбаюча панѣ. Якъ тôлько довѣдалась, що хтось зъ єи дворовыхъ занедужавъ, заразъ приставляла до него прислужника, казала давати недужому ôтповѣдну страву и, на раду все пробуваючого при нѣй лѣкаря, казала давати зъ своеи аптики лѣки. Коли хто занедужавъ сильно, то она поручала єго душу опѣцѣ духовника, сама ôтвѣдувала недужого и другихъ посылала звѣдуватись про єго здоровье. Коли-жь хто при змагаючôй-ся недузѣ близькій бувъ смерти, хочь-бы то бувъ найнизшій слуга, вôзникъ або гайдукъ, то она сама приходила тогды услугувати єму: обтирала пôтъ зъ єго чола, поправляла постѣль, власными руками годувала єго, ласкаво вговорювала єго терпѣти и пôддатися воли Божôй и потѣшала надѣею на блаженну вѣчнôсть. Коли-жь недужій починавъ конати, то она втыкала єму въ руки свячену свѣчку и приготовляла єго дивно взнеслыми актами до доброи смерти. Любо було слухати, якъ тая могуча панѣ, понижаючись, ôтправляла тогды съ своими слугами богословскѣ акты, пригадувала конаючимъ молитвы и стихи зъ псальмôвъ, дѣйства любови Божои, а при послѣднôмъ вздоху конаючого она набожно повторяла „Jezus, Jezus, Marya!“ — и всѣхъ побуджувала до плачу. Коли священикъ бувъ при конаючôмъ, то она не мѣшалася тогды до духовнои услуги, а все полишала єму. Якѣ она похороны справляла своимъ слугамъ, кôлько она св. „мшей“ за душѣ ихъ наймала, — се всѣмъ було звѣстно, хто служивъ въ єи княжôмъ дворѣ. Они всѣ хотѣли жити, служити и умирати у неи.“

Такъ само милосердна и дбаюча була Анна-Алойза (по оповѣданю єи біографôвъ) и въ ôтношеню до селянъ єи многочисленныхъ маєткôвъ. „Зъ пяти польскихъ грѣхôвъ найзвычайнѣйшѣ — гнетъ пôдданыхъ и проѣздъ дорогами съ явною шкодою для людей. Грѣхи тіи не упали на сю побожну паню. Пôдданѣ єи були въ такôй охоронѣ, що она не дозволяла имъ чинити нѣякои кривды. Старостамъ и пôдстаростамъ она остро приказувала не накладати на селянъ нѣякихъ новыхъ тягарôвъ. Пôдъ часъ подорожей своихъ, коли зъ кариты замѣчала, що єи двораки допчутъ кôньми чуже збôжье, що росло при дорозѣ, она посылала сказати имъ, щобы не чинили того. Она не була горда, а була кождому доступна, дуже ласкава и для всѣхъ справедлива. Для спасенія душъ своихъ пôдданыхъ Анна-Алойза построила кромѣ єзуитского костела въ Острозѣ, ще пять костелôвъ въ своихъ обширныхъ маєткахъ, а то: въ Звягелѣ, Хлапотынѣ, Березадовѣ, Острожску и Туровѣ, и при нихъ зало-

товариство приватне, котре доперва мае завязатися и котре могло-бъ на разѣ мати до розпорядимости тôлько дуже маленькй фонды. Пôднѣсъ дальше референтъ, що и крôмъ того есть въ Галичинѣ великй фонды земельнй въ посѣданю камеры австрійскои, т. зв. добра камеральнй, котрй колись були добрами коронными и старостиньскими, т. е. въ великôй части служили до заспокоюваня публичныхъ потребъ въ польскôй рѣчипосполитôй. Добра тй повиннй й теперь статись народнымъ, краевымъ фондомъ и служити потребамъ краю и заселяючихъ его народôвъ. Уже въ 60-тыхъ рокахъ послы сойму галицкого допоминалися ôтъ уряду австрійского передачѣ тыхъ дôбръ пôдъ зарядъ краю; теперь, коли въ рôжныхъ причинъ край нашь чимъ разъ швидшимъ ходомъ иде до матеріяльнои руины, повиннй нашй и польскй послы соймовй ще разъ и съ бôльшою настôйностею домагатися передачѣ тыхъ дôбръ пôдъ зарядъ краевый, щобы тымъ способомъ громадамъ нашимъ, особливо гôрскимъ и пôдгôрскимъ, дана була певна пôдмога. Внесенье те приняли селяне съ голосными окриками одобреня, ненастанно повторяючи, що ôтъ коли камера не позволяе въ лѣсахъ пасти худобы, ôтъ тогды весь ихъ станъ господарскій скорымъ ходомъ змагае до упадку и цѣлковитои руины.

За тымъ референтъ перейшовъ до огляду змагань Русинôвъ галицкихъ на поли освѣтнôмъ и вычисливъ товариства, котрй маютъ задачу плекати руску народну освѣту, литературу и науку. Не вдаючися въ критику дотеперѣшнои ихъ дѣяльности, референтъ пôднѣсъ тôлько то, що дружне порозумѣнье всѣхъ тыхъ товариствъ и переведеный мѣжь ними розумный подѣлъ працѣ могли-бы дѣло народного нашого ôтродженя на поли просвѣтнôмъ посувати напередъ далеко красше и успѣшнѣйше, нѣжь се доси дѣеся. Особливый натискъ положивъ референтъ на конечнôсть порозумѣня и переведеня одностайнои организаціи въ нашихъ сельскихъ читальняхъ и братствахъ церковныхъ, пôдносячи гадку, що може-бы братство Ставропигійске, яко найповажнѣйше и наймаетнѣйше зъ нашихъ церковныхъ братствъ, взяло на себе иниціятиву въ реорганизаціи всѣхъ братствъ церковныхъ по нашôмъ краю. Справа организаціи братствъ церковныхъ не прійшла пôдъ голосованье, такъ якъ о. предсѣдатель заявивъ, що статуты Ставропигіи не допускаютъ такои дѣяльности. Въ кôнци вказавъ референтъ такожь на завязки нашои политичнои организаціи, на товариство политичне „Рада Руска“ у Львовѣ и таке-жь тов. окружне въ Долинѣ, и выразивъ бажанье, щобъ Русины якъ найпильнѣйше занялись закладаньемъ такихъ политичныхъ товариствъ по всѣхъ повѣтовыхъ мѣстахъ и щобъ по можности львôвска „Рада Руска“ взяла на себе иниціятиву въ завязуваню и организованю такихъ товариствъ.

Въ дискусіи, котра вывязалася надъ внесенями п. Франка, першій забравъ голосъ п. Авдыковскій, заявляючи, що статуты „Рады Рускои“ забороняютъ ѣй мати якй небудь филіи або входити въ порозумѣнье съ иншими подôбными товариствами. Въ ôтповѣди на те п. Коцовскій (не Козловскій, якъ хибно напечатано въ „Дѣлѣ“ а за нимъ и въ „Словѣ“) поставивъ поправку до резолюціи п. Франка, щобъ „Рада Руска“ въ ôтповѣдный способъ змѣнила свои статуты, и резолюцію съ тою поправкою принято.*) Додамо ôтъ себе, що референтъ зовсѣмъ не настоювавъ на тôмъ, щобъ повѣтовй товариства политичнй були филіями львôвскои „Рады Рускои“, анѣ навѣть на те, щобъ та „Р. Р.“ яко товариство закладала иншй товариства по повѣтахъ. Ишло ему головно о те, щобъ „Рада Руска“ хочь не de nomine, але de facto сталась осередкомъ, огнищемъ нашого политичного житя, а на се не треба навѣть змѣны статутôвъ, а тôлько доброи волѣ и щирого, нѣякими побôчными взглядами не мороженого патріотизму. Довша дискусія вывязалась надъ „Народною Торговлею“. Розповчавши ви п. Корытовскій, купець зъ Калуша, пôдносячи обаву, щобъ „Народна Торговля“ не пôшла путемъ польскихъ „towarzystw spożywczych“, котрй въ великôй бôльшости побанкротували, и остерѣгаючи, що „Нар. Торговля“ не може брати на себе закладаня крамниць по селахъ, ôтки зовсѣмъ не може надѣятись выску. Въ ôтповѣди на се замѣтивъ п. Франко, що „Нар. Торговля“ иде зовсѣмъ иншою дорогою, и не беручи собѣ взôрцѣвъ ôтъ Полякôвъ, хоче бути товариствомъ не лишь консумційнымъ але и продукційнымъ. О. Костецкій, членъ рады управляючои „Нар. Торг.“ въ довшôй промовѣ пояснивъ станъ дѣлъ и напримъ „Народнои Торговлѣ“, додаючи ще й ту увагу, що товариство се й не думае на свою руку основувати крамницѣ по селахъ, але закладаючи филіи по бôльшихъ мѣстахъ повѣтовыхъ въ мѣру фондôвъ и потребы, буде старатись мати безпосередный звязокъ съ истнуючими вже и закладаючимися самостôйными крамницями по селахъ, щобъ вспирати ихъ, самôй нѣчого не ризикуючи.

По принятю резолюціи И. Франка слѣдували внесеня поодинокихъ участникôвъ вѣча. И такъ, спонуканый численными жалобами и увагами селянъ о покривдженю сельскихъ громадъ угодами сервитутовыми, старенькій о. Заячкôвскій, пôднѣсъ конечнôсть ревизіи справъ сервитутовыхъ и поставивъ внесенье, щобъ вѣче петиціонувало до выс. правительства о зарядженье такои ревизіи. Внесенье те, тыкаюче дуже болючои стороны въ житю нашого селяньства, зôстало приняте при безконечныхъ окликахъ и оплескахъ зôбраныхъ селянъ.

Затымъ о. дек. Кобриньскій ще разъ выступивъ съ своимъ внесеньемъ о завязаню товариства для закуповуваня земель. Внесена п. Франкомъ и принята вѣчемъ резолюція, складаюча ту задачу на рускій банкъ, не выключае завязаня такого товариства, тымъ бôльше, що по словамъ о. Кобриньского, кто знае, чи рускій банкъ, занятый теперь зовсѣмъ иншими дѣлами, буде мавъ волю и лишнй фонды, щобъ взяти се дѣло въ свои руки. Внесенье принято.

*) На дармо, бо пôсля закона се неможливе. *Ред.*

П. Теодоръ Бѣлецкій въ Долины пôднѣсъ кôлька внесень, дуже важныхъ для пôдгôрскихъ повѣтôвъ. Попередъ всего згадавъ о противзаконнôмъ поступованю властителѣвъ тартакôвъ и лѣсôвъ гôрскихъ, котрй, тамуючи клявзами гôрскй потоки, опôсля раптомъ спускаютъ ихъ для сплавлюваня дерева. Такй „дикй“ спусты одно то, що нищатъ береги и наносятъ шкоду властителямъ прибережныхъ грунтôвъ, а по друге, що нагло надходяча вода неразъ затоплюе брыдучихъ людей и худобу. Взывае отже бесѣдникъ, щобъ вѣче допоминалося у властей докладного перестерѣганя приписôвъ о спустахъ воды, а именно 1) щобъ спусты вызначенй були на певный одинъ день въ тыждни и 2) щобъ властитель спусту обовязаный бувъ вынадгороджувати всяку шкоду нанесену водою въ прибережныхъ селахъ. Дальше пôднѣсъ п. Бѣлецкій необходиму потребу — выдаваня въ ц. к. салинъ дармои сыровицѣ для худобы. П. комисарь правительственный пояснивъ (рускою мовою), що правительство вже дозволило се и що кожда громада, котра внесе поданье и выкаже число худобы, дôстане що тыждня ôтповѣдну кôлькôсть сыровицѣ. Въ кôнци пôднѣсъ п. Бѣлецкій такожь конечнôсть — домагатися у правительства зниженя цѣнъ соли въ топкахъ, котрои продукція на мѣсци коштуе ледво 1 кр., а одна топка продаесь по 10 кр. Всѣ внесеня п. Бѣлецкого одноголосно принято.

Слѣдувало ще кôлька внесень, якъ то: домагатись ôтъ консисторіи, щобъ заборонила рускимъ людямъ купувати церковнй приборы и знаряды у жидôвъ, дальше, щобъ ярмарки не ôтбувались въ рускй свята. Внесеня тй стрѣтили такожь одобренье згромадженыхъ.

На тôмъ закôнчились нарады. О. Лопатыньскій, замыкаючи вѣче, выразивъ сердечну подяку для того политичного товариства, котре скликало вѣче, дальше для п. референтôвъ и ставившихъ внесеня, а въ кôнци и для всѣхъ присутныхъ, що такъ численно згромадились, закôнчивъ свою промову грôмко выголошеными словами поета: Ще не вмерла Украина и слава и воля!

Руска школа вправъ у Львовѣ.

(Билянсъ за 7 лѣтъ)

(*Конець.*)

Ще красше поступивъ собѣ п. Будзыновскій въ роцѣ шкôльнôмъ 1882/3 и ще выдатнѣйше доказавъ свои тенденціи. Ось факты. Въ минувшôмъ шкôльнôмъ роцѣ (1882/3) записалося до IV. дѣвочои клясы 22, а до III 12 учениць. Заразъ съ початкомъ шк. року прилучивъ п. Будзыновскій, яко управитель школы, на власну руку тыхъ 12 учениць III клясы до IV дѣвочои, замѣсть (якъ дотеперь бувало) позôставити ихъ съ III-тою клясою хлопцѣвъ, або створити для нихъ осôбну клясу. Злученй такъ обѣ клясы почавъ провадити п. Будзыновскій, але и почавъ заразъ заповѣдати учителямъ и учителькамъ тои школы, що на слѣдуючій рôкъ шкôльный (1883/4) не буде IV тои дѣвочои клясы. А треба знати, що кляса тая (IV для дѣвчатъ) есть системизована и мае сталу учительку силу. — Заповѣданье тое, хоть не до уверстивъ п. Будзыновскій дѣломъ. При кôнци першого курсу (року шк. 1883) противъ всякимъ уставамъ шкôльнымъ, противъ всякôй рацiи, противъ волѣ родичѣвъ и дотычныхъ дѣтей, перенѣсъ ôнъ самовольно безъ всякои навѣть конференціи 10 дѣвчатъ зъ клясы IV до III. Перенесенй дѣвчата укôнчили III клясу въ тôй самôй школѣ съ добрымъ поступомъ и були по всякôй форѣ и по всякимъ вымогамъ принятй до клясы IV самымъ-же п. Будзыновскимъ. Въ наслѣдокъ того перенесеня деякй родичѣ побôбирали дѣвчата зъ тои школы, деякихъ прогнавъ п. Будзыновскій самъ, а прочимъ, т. е. тымъ, що таки позôстали, и тымъ, що властиво неразъ ôтъ першого курсу належали до III клясы, давъ съ вынятокъ 3, выразно третъ, другу клясу. Такъ на 22 учениць III клясы, лишь 3 перейшли до клясы IV и лишь тй три по при иншихъ двохъ чужихъ записалися на сей рôкъ шкôльный до тои клясы. Такъ отже розбивъ п. Будзыновскій на сей рôкъ шкôльный одну системизовану клясу. О тôмъ всѣмъ писано було дуже докладно въ чч. 82 и 83 „Дѣла“ зъ р. 1883. Числа тй пôслано навѣть директорови п. Савчиньскому, инспекторови п. Мандыбурови, а навѣть и пану намѣстникови теперѣшному, — а дотеперь не упавъ п. Будзыновскому за тое анѣ одинъ волосокъ зъ головы.

Таке поступованье п. Будзыновского выввало загальне невдоволенье у Русинôвъ. Тоды они, абы спасати школу, котра имъ важно лежала и лежитъ на серци, почали въ интересѣ правды и справедливости пôдносити оправданй, якъ видно, жалобы противъ п. Будзыновскому, то въ рускихъ часописяхъ, то въ соймѣ краевôмъ, то въ думѣ державнôй, то въ городскôй радѣ львôвскôй, то на рускихъ вѣчахъ, а навѣть въ высокôмъ ц. к. министерствѣ просвѣты.

Ц. к. краева рада шк. перевела була въ падолистѣ 1881 р. зъ припорученя ц. к. министерства просвѣты дисциплинарне слѣдство противъ п. Будзыновскому. Въ наслѣдокъ того слѣдства — хочь оно було переводжене дуже лагôдно — упôмнула п. Будз—ского рада шкôльна письменно за „цигара“ и „буки“, а ц. к. министерство просвѣты на справозданье рады шкôльнои (въ переведеня того слѣдство надôслало около 22. вересня 1882 р. до тои-жь рады рескриптъ, въ котрôмъ вправдѣ ôтступило ôтъ острѣйшого укараня п. Будз—ского, але упоминае его строго, щобы на будуче пôдъ загрозою дôткливого укараня не похиблявся въ учительскихъ обовязкахъ. Тымъ же самымъ рескриптомъ приказало министерство кр. радѣ шк., щобъ на будуче усильно о тое дбала, абы руска школа вправъ у Львовѣ була школою дѣйстно взôрцевою (damit die ruthenische Uebungsschule in Wirklichkeit eine Musterschule sei). Хотяй за свои провины зôставъ п. Будзыновскій зъ стороны рады шк. и министерства просвѣты лишь строго упôмненый, мы однакъ були-бы вже и такимъ полагодженьемъ дѣла задоволенй. Але наведенй тутъ факты за р. 1881, 1882, 1883 и 1884 наглядно переконуютъ, що п. Будзыновскій и по одержаню тыхъ строгихъ упôмнень не тôлько не поправився, але ще тяжше и безперестанно ставъ похиблятися въ учительскихъ обовязкахъ, а притôмъ и школу ставъ розбивати. (Зри чч. 82 и 83 „Дѣла“ зъ р. 1883). Мимохôтъ насувася теперь чемне запытанье до властей шкôльныхъ и до фаховыхъ людей, чи годится тримати при школѣ такого учителя?

Намъ здаеся, що нынѣшнымъ образкомъ чинимо лишь прислугу ц. к. радѣ шкôльнôй, котрôй — якъ ту недавно сказано — припоручило було ц. к. министерство просвѣты, щобы усильно о тое дбала, абы руска школа вправъ у Львовѣ була дѣйстно школою взôрцевою. Надѣемося, що слова нашй опертй на такъ достовѣрныхъ даныхъ не останутъ „голосомъ вопіючого въ пустыни“...

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Рухъ вѣчевый въ Чехахъ*). Участь ческого народу въ публичныхъ справахъ манифестуе численными въ послѣднôмъ часѣ ôтбувшимися вѣчами, котрй якъ зъ однои стороны свѣдчатъ о розбудженôмъ житю политичнôмъ межи масами, такъ зъ другои стороны выкликаютъ занепокоенье

жила шпиталѣ або домы притулку, обезпечивши ихъ десятинами, ординаріями и грошевыми сумами. Въ тіи домы притулку она приказувала помѣщати всѣхъ калѣкъ и убогихъ зъ своихъ селянъ и не зносила, щобъ убогй въ еи маетках оставали безъ притулку и блукали по улицяхъ. Часто она сама ôтвѣдувала шпиталѣ, приглядалася тому, якъ удержували убогихъ, и надѣляла ихъ щедрою милостиною. Въ голоднй роки, особливо въ 1638 р., коли люде всюды умирали зъ голоду, она въ своихъ маетках казала що дня роздавати хлѣбъ не тôлько своимъ пôдданымъ, але и въ загалѣ всѣмъ потребуючимъ. Неразъ она платила довги невыплатныхъ довжникôвъ и жертвувала грошѣ на выкупъ невольникôвъ зъ татарскои неволѣ.“

Въ своѣмъ домашнôмъ побытѣ Анна-Алойза жила строгою подвижницею; одинокими радощами для неи було — проводити днѣ и роки въ духовныхъ утѣхахъ. Пустыхъ и свѣтскихъ розмовъ она не терпѣла, а коли лучалося, що хтось зъ еи гостей при столѣ заводивъ бесѣду въ тôмъ дусѣ, то побожна господиня порывалася встати зъ-за стола або просила своихъ духовныхъ завести бесѣду про щось божеске. Кождого дня она слухала службу Божу и весь часъ проводила на молитвѣ. Кождого мѣсяця посвячала она три днѣ на духовнй роздумуваня, а разъ въ рôкъ посвячала на те десять днѣвъ. Въ тіи днѣ она роздумувала лишь о Бозѣ и ôтправляла духовнй вправы, уложенй основателемъ езуитского ордена. Она часто постила а при тôмъ за кождый разъ клала на ôлтарь не менше якъ пять дукатôвъ, а въ день своихъ уродинъ клала ихъ тôлько, кôлько ѣй було лѣтъ. Разомъ съ Єзуитами она кождого мѣсяця вытягала по жребію для себе патрона зъ числа мѣсячныхъ святыхъ, и чтила его день особливымъ способомъ: служила тому святому обѣдню, сповѣдалася и причащалася, съ увагою читала его житье и старалася наслѣдувати его. Для умертвленя тѣла Анна-Алойза часто бичувала себе до крови острыми нагаями або зелѣзными згреблами, и все носила на тѣлѣ пояски зъ дроту а на рукахъ зелѣзнй нарукавники. Въ днѣ страстей Христовыхъ Анна-Алойза мучила себе до крайности. У великій четверъ она скликувала убогихъ, торжественно умывала не тôлько водою але и слезами ихъ ноги, опôсля гостила ихъ обѣдомъ и сама служила имъ такъ сердечно, якъ коли бъ самого Христа гостила, а потôмъ цѣлу нôчь не клалася спати. Въ страстну пятницю она цѣлый день проводила на молитвахъ, боса обходила гробы Господнй, довго лежала хрестомъ на молитвѣ и слезами обмывала костельнй помосты. За свои честноты Анна-Алойза, по словамъ біографôвъ, удостоювалась неразъ дивныхъ знаменъ и видôвъ небесныхъ; такъ одного разу, зайшовши въ садъ одного честного острожского ôрменина, она звернула увагу на одно дерево съ висѣвшими на нѣмъ яблоками, котрй чомусь показались ѣй не зовсѣмъ звычайными. И дѣйстно, коли почали краяти тіи яблока, то въ кождôмъ, на загальне здивованье, найшли скусно зроблен розпятія. (Niesiecki, Herbarz Pol., т. VII., ст. 194).

Такій бувъ личный характеръ и способъ житя та дѣяльности княжны Анны-Алойзы, або радше сказати, такими чертами зъображаютъ еи біографы-Єзуиты, на котрыхъ безсторонность, розумѣеся, годѣ богато покладати. Можна однакожь повѣрити всему, що они говорятъ о сердечнôй добротѣ побожнои княжны, о еи чоловѣколюбію, справедливости та щедрости, о христіяньскôй дбалости еи о недужныхъ и нещастныхъ и т. п. честнотахъ, — але не треба забувати того, що всѣ тіи прекраснй прикметы еи душѣ мали надто тѣсный кругъ приложеня, будучи напятноваными характеромъ вѣроисповѣднои выключности и прозелитизму. Дуже имовѣрно, що Анна-Алойза була и добра и справедлива — для своихъ одновѣрцѣвъ католикôвъ та ще, ну, для тыхъ зъ иновѣрцѣвъ, котрй выявляли готовôсть перейти на еи вѣру. Але чи такою она була такожь въ ôтношеню до лиць другихъ вѣроисповѣдань, въ особенности же — до масы пôдчиненыхъ ѣй православныхъ мешканцѣвъ? Можна смѣло ручити за те, що коли бъ хто зъ православныхъ писателѣвъ того часу уложивъ бувъ на науку потомнымъ житьепись Анны-Алойзы, то въ нѣй образъ езуитскои праведницѣ бувъ-бы начеркненый зовсѣмъ инакшими красками. На жаль, въ южно-рускôй письменности XVII. столѣтя нема нѣчого подôбного такôй праци, — але за те въ актовыхъ книгахъ тогдѣшныхъ судебныхъ мѣсць доховалося кôлька документôвъ, по котрыхъ можна уложити собѣ деяке понятье о тôмъ, якй були ôгносины Анны-Алойзы до исповѣдникôвъ тои вѣры, котру не давно ще передъ тымъ исповѣдували и за котрою твердо стояли еи предки.

(*Дальше буде.*)

межи Нѣмцями-либералами, котрй до недавна ще ôтповіляли Чехамъ права называтися цивилизованымъ народомъ. Дня 24 н. с. серпня ôтбулися въ Чехахъ два народнй вѣча: одно въ Кутнôй-горѣ, а друге на горѣ Жижки. — Перше вѣче скликане було въ справѣ внесеня Квичалѣ, котре, якъ звѣстно, мае на цѣли забезпечити правно ческу молодѣжь противъ вынародовленю. Въ вѣчу приняло участь 8000 людей. Предсѣдатель комитету пос. дръ Бахъ привитавъ згромадженыхъ, выясняючи цѣль зôбраня. Яко головный бесѣдникъ выступивъ дръ Челяковскій. Ôнъ пôдносивъ поступъ германизаціи и прямованье Нѣмцѣвъ, щобы Чехôвъ зôпхнути на давне понижене становище. Въ мѣстахъ съ нѣмецкою бôльшостею Чехи выставленй на утискъ. Фабриканты и промыловцѣ надъуживаютъ свого становища и приневолюютъ ческихъ урядникôвъ и робôтникôвъ, щобы свои дѣти до нѣмецкихъ школъ посылали. Нѣмецкій „Schulverein“ лишь на то заснованый, щобы попирати вынародовленье черезъ закладанье нѣмецкихъ школъ въ ческихъ громадахъ. — Проектъ закона Квичалѣ прямуе до того, щобы знищити замѣры противника. — Кромѣ Челяковского замѣтна була бесѣда протестантского священика зъ Колина Махека, котрый выступае противъ нѣмецкому „Schulverein ови“ и называе его поступованье нелюдскимъ и варварскимъ. — Вѣче приняло резолюцію, взываючу ческихъ послôвъ соймовыхъ и до рады державнои, щобы старалися о переведенье проекту Квичалѣ, бо черезъ то запобѣжится германизаціи и нѣмецкому тероризмови. — Вѣче на горѣ Жижки було гусицкимъ празникомъ, устроенымъ по поводу ôтдачѣ грунту на горѣ, жертвованого громадою на памятникъ Жижки. Празникъ народный, въ котрôмъ приняло участь 10.000 людей, ôткрывъ знаменитый бесѣдникъ, ческій пос. дръ Едвардъ Грегръ, котрый нарысувавъ образъ борбы Жижки. Жижцѣ повелося побити войска нѣмецкого цѣсаря, а Чехамъ заховати найдорожшій скарбъ мову и народнôсть. Мы втратили, говоривъ бесѣдникъ, тй скарбы въ нещасливôй борбѣ пôдъ Бѣлою горою, но борба ще нескôнчена. Нарôдъ знае, що на нѣкого, лишь на себе може числити, наколи не хоче загинути. Любовь народу и свободы доведе до цѣли. Жижка мавъ тй честноты. Памятникъ, якій хочемо ему здвигнути, най буде такъ великій, щобы вороги ческого народу утѣкали передъ нимъ, такъ, якъ колись войска цѣсаря Жигмонта передъ Таборитами.

(*Выборы до сойму въ Высшôй Австріи*) ôтбувалися дня 25 н. с. серпня середъ дуже оживленои участи выборцѣвъ, а результатъ ихъ представляеся незвычайно корыстнымъ для консерватистôвъ, котрй умѣли симъ разомъ перевести всѣхъ своихъ кандидатôвъ.

(*Ческій соймъ*). Пôсля информацій прагскихъ журналôвъ буде займався ческій соймъ, що мае зôбратись въ половинѣ вересня с. р., лишь самыми економичными и соціяльно-политичными справами. Межи прочими знаходятся на дневнôмъ порядку справа убогихъ, регуляція рѣкъ и будова народного музея. Реформа выборча буде правдоподôбно ôтрочена на пôзнѣйше, бо теперѣшный окладъ палаты и бракъ доброи волѣ по сторонѣ нѣмецко-либеральныхъ послôвъ не роблятъ нѣякои надѣѣ, щобы соймови удалося перевести задуману реформу.

(*Соймъ буковиньскій.*) Середъ дискусіи надъ справами шкôльными рѣшивъ буковиньскôй соймъ недавно двѣ важнй резолюціи. Перша зъ тыхъ резолюцій домагаеся ôткрытя въ Чернôвцяхъ другои гимназіи, а друга выражае желанье закладати въ краю выдѣловй школы. На тôмъ самôмъ засѣданю интерпелювавъ пос. Гормузаки выдѣлъ краевый чи се правда, що консорціюмъ для будовы локальныхъ желѣзниць Гатна-Довгополе и Гадикъ-Фальва-Бергометъ зреклося на письмѣ участи краю въ доставѣ потрѣбного на будову капиталу закладового. Интерпелянтъ пытае, що въ такôмъ случаю задумуе робити соймъ и Выдѣлъ краевый. — Причиною зреченя мае бути се, що Выдѣлъ краевый поставивъ въ замѣну за свои зъобовязаня дуже тяжкй условія.

ЗАГРАНИЦЯ.

Франція. Вôйна съ Хинами розпочалася вже на добре. Адмиралъ Курбе розпочавъ 23 с. м. по полудни бомбардованье арсеналу въ Фу-Чеу и зруйнувавъ до кôлькохъ годинъ найбôльше сего рода заведенье въ Хивахъ и затопивъ ще крôмъ сего сѣмь хиньскихъ канонѣрокъ. Дня 24 выѣхавъ зъ Парижа хиньскій посолъ и ôтношеня Хинъ съ Францією зовсѣмъ теперь зôрванй. Докладныхъ вѣстей о бомбардованю арсеналу ще не ма; доси лишь звѣстно, що Хинцѣ мали розказъ не пôддаватися и для того Французы затопили ихъ канонѣрки. Хиньска фльота боролася ôтважно, але противъ французкои не могла она нѣчого вдѣяти. Французы почали доперва около недѣлѣ обкидати хиньскй касарнѣ гранитами, коли Хинцѣ зрабували консулятъ. Французы стратили всего лишь шѣсть людей. — Рôвночасно, коли на спокôйнôмъ океанѣ ведесь завзята борба на арматы, то знову мѣжь Лондономъ а Парижемъ розпочалась борба въ газетахъ. „Times“ доказуе вартôсть англійскои торговлѣ на числахъ и запутанье, яке зъ-ôтси може выйти для Франціи, а французкй знову газеты лаютъ Англію хитрымъ Альбіономъ и доказуютъ захланнôсть Англіи.

Италія. Реакційный духъ въ Италіи зачинае чимъ разъ бôльше проявлятися. Въ Неаполи завязалося недавно политично-клерикальне товариство и прибрало имя папы. Дня 15 с. м. ôтбулося посвященье хоругви сего товариства, на котрôй було выписано „Левъ XIII папа и король“. Пôдчасъ торжества не обôйшлось такожь и безъ бесѣдъ, въ котрыхъ жалуванося на „обрабованье папы“ и высказувано бажанье, щобъ вернулись давнй лучшй часы. Правительство заховувалось супротивъ сеи демонстраціи зовсѣмъ рôвнодушно. Навѣть такй оклики, якъ: „Най жіе папа и король въ однôй особѣ“ не могли розбудити властей правительственныхъ зъ ихъ рôвнодушности. — Въ Ноли настала велика ворохобня селянъ. Около 500 селянъ, узброеныхъ въ рушницѣ, пистолѣ, сокиры, косы и т. п. переходили улицями мѣста и кричали: Смерть посадникови! Передъ домомъ громадскои рады наложили були великій костеръ и хотѣли вже пôдпалити, коли надôйшли карабиньеры и товпу розôгнали. Близшй вѣсти о тôй ворохобни ще не надôйшли. — „Germania“ доноситъ, що папа пôдчасъ торжественного празника св. Іоахима въ Ватиканѣ поздоровивъ кардинала Францелина его новымъ дѣломъ пôдъ заголовкомъ: „Опроверженя гегеліяньскихъ заблудженъ“ и высказався дуже похвально о полемичныхъ працяхъ Єзуитôвъ въ Нѣмеччинѣ а особливо въ Тороли. Межи иншимъ папа сказавъ: Ся борба за правду есть тымъ потрѣбнѣйшою, позаякъ протестантизмъ зробивъ зъ Нѣмеччины твердиню всякихъ заблудженъ и предупереджень. Але мы будемо ему крокъ за крокомъ ôтбирати зъ-пôдъ нôгъ землю и будемо боротися безъ перестанку. Пôдъ конець бесѣды папа высказавъ свое вдоволенье зъ того, що католики въ Бельгіи ôтносятъ одну побѣду за другою. Бажати-бъ лишь треба, сказавъ папа, щобъ примѣръ Бельгіи найшовъ послѣдувателѣвъ и въ другихъ державахъ.

Туреччина. Въ Константинополи запанувало на Англію по поводу лондоньскои конференціи досыть значне негодованье и Порта постановила выступити знову противъ Англіи и застерегчи собѣ верховнй права надъ Єгиптомъ. Не давно надôславъ Мусурусъ паша важну кореспонденцію зъ Лондону, а въ Илдисъ-Кіоску наступила заразъ велика нарада пôдъ предсѣдательствомъ самого султана. О скôлько заходятъ вѣсти, постановлено на сѣй нарадѣ выслати до державъ окружникъ, въ котрôмъ мае Порта зъ уваги на неудачу лондоньскои конференціи доказувати енергично своихъ верховныхъ правъ надъ Єгиптомъ и протестувати супротивъ самовôльнои политики Англичанъ надъ Нилемъ. Въ сѣй цѣли мае такожь приѣхати зъ Лондону Мусурусъ-паша и дати поясненье о своихъ переговорахъ, що недавно велися съ льордомъ Гранвилемъ дотычно египетского пытаня. Въ турецкихъ кружкахъ правительственныхъ сподѣваются, що державы особливо жь Франція и Нѣмеччина будутъ попирати жалобу Порты на поступованье Англіи въ Єгиптѣ. — Комисія для студіованя пытаня о власности грунтовôй сербскихъ Магометанъ скôнчила вже свои роботы и предложила справозданье министрови дѣлъ заграничныхъ; той мае подати се справозданье представителямъ державъ въ Константинополи до ôтпису.

Єгипетъ. Ворохобникамъ въ Суданѣ прибули новй силы. Абесиньскій король приобѣцявъ бувъ въ послѣдныхъ часахъ помôчь Англичанамъ и напавъ недавно на племя Богосъ въ провинціи Кассала. Теперь отже доносятъ зъ Каиро, що найбôльше вплывовй шейки и старшина въ Кассали зворохобилися противъ кедива, бо зачули, що Кассала мае бути ôтступлена Абесиніи. Симъ способомъ збôльшилося число ворохобникôвъ о 14000 людей. Въ рукахъ новыхъ ворохобникôвъ находится 6000 рушниць Ремингтона, богато амуниціи и кôлька арматъ. Магдій именувавъ Шейка Єдриса емиромъ Кассалы.

НОВИНКИ.

— **О. Ив. Наумовичь**, высидѣвши 8 мѣсяцѣвъ въ вязници львôвского суду карного, зôставъ дня 27 с. м. о 4 годинѣ и 20 минутъ рано выпущеный на свободу. Вже ôтъ вечера дня попередного родина о. Наумовича дожидала его выпущеня, не знаючи однакожь годины, мусѣла дожидати ажь до рана. Около 4 год. рано стояла на галицкôй улици противъ вязницѣ, де мѣстився о. Наумовичь, громадка людей, въ котрôй около родины о. Наумовича зôбралося кôльканайцять его близькихъ знакомыхъ. Незадовго по тôмъ появилася друга громадка по другôмъ боцѣ улицѣ, складаючася зъ чотырохъ людей. О скôлько можна було добачити, були се комисарь и агенты полиціи. Настала хвиля нетерпеливости; дехто зъ зôбраныхъ проходжувався по улици. По чверти на 5 годину отворилися головнй дверѣ суду карного и выйшовъ о. Наумовичь. Стоявшй передъ побôчнымъ входомъ, ведучимъ до вязницѣ, не знали ще о сѣмъ. Доперва на даный ôтъ головныхъ дверей знакъ збѣглися всѣ выжидавшй и щиро поватавши увôльненого, ôтпровадили его домôвъ.

— **На нынѣшнôмъ засѣданю рады мѣста Львова** мае порѣшитися дѣло рускои народнои школы. Въ понедѣлокъ ôтбулося довѣрочне засѣданье радныхъ, на котрôмъ ухвалили перенести школу им. Пирамовича зъ улицѣ Ормеиьскои до ратуша и съ 1 вересня утворити въ нѣй ôтъ разу чотыри паралельнй клясы съ рускимъ языкомъ. Коли-жь покажеся потреба, то въ слѣдуючôмъ роцѣ громада утворитъ окрему руску школу. Послухаемо, яка буде бесѣда на нынѣшнôмъ засѣданю рады, а тепер лишь то скажемо, що все те рада проволокла до послѣднои хвилѣ. Завтра зачинаются вписы дѣтей, а нѣхто ще не знае, чи буде яка руска школа!...

— **Не добрй вѣсти** для оподаткованыхъ приносятъ вѣденьскй и польскй дневники. Буджетъ войсковый мае бути пôдвысшеный за для новыхъ потребъ на флоту и получшеня пенсіи официрамъ, а соймъ галицкій мае або пôдвысшити додатокъ до податкôвъ о 4—5 кр., або затягнути нову пожичку. А ту такій тяжкій у насъ рôкъ: повени, грады, слота, пожары, банкъ рустикальный, и т. д., и т. д.!

— **Записы до взôрцевои рускои школы вправъ у Львовѣ** зачинаются вже завтра, 29 л. серпня и тревати будутъ три днѣ, с. е. до 31 л. серпня включно. Надѣемось, що кождый честный Русинъ батько и Русинка мати запише радо свою дитину до сеи школы, единои теперь у Львовѣ. Нехай до сеи школы вписуеся якъ найбôльше число рускихъ дѣтей та нехай се, коли магистратъ не ôткрые окремои школы рускои, спонукае п. министра просвѣты, щобы ôткликавъ свое розпорядженье о редукціи сеи школы, сего единого для львôвскихъ рускихъ дѣточокъ прибѣжища. Кромѣ однои нерадивои одиницѣ всѣ прочй учителѣ тои школы учатъ дуже добре и заслугуютъ на повне довѣріе родичѣвъ дѣтей рускихъ.

— **Музикально-вокальнй вечерницѣ съ танцями** устроюютъ въ Бережанахъ тамошнй академики дня 11 л. вересня (30 рус. серпня) с. р. Чистый дохôдъ призначеный на добродѣйнй цѣли. Цѣны мѣсць: крѣсло 1 зр.; вступъ на салю 50 кр.; галерія 30 кр. Початокъ о годинѣ 7 вечеромъ. Комитетъ упрашае о стрôй народный або тоалету визитову. Панове академики, котрй загостятъ на вечерокъ до Бережанъ, одержатъ помѣщенье безплатно.

— **Пожары не устаютъ**. Въ Василевѣ пов. равского запалилася саджа въ дымари зробленôмъ зъ глины въ хатѣ одного селянина, а скоро почала горѣти и цѣла хата. При сильнôмъ вѣтрѣ перенѣся огонь скоро и на другй хаты, такъ що вскорѣ при браку ôтповѣдного ратунку згорѣло 17 господарствъ. Страта мае выносити около 11.000 зр.

— **Зъ Рудецкого** пишутъ намъ: Громада Новосѣлки выбрала собѣ вôйтомъ дѣдича (!) начальника обшару двôрского, п. Новосельского... Вôйта зъ Купновичь, потратившого грошѣ громадскй, замкнули до „Ивановои хаты“, а поставили вôйтомъ Петра Рогуцкого, чоловѣка мудрого, котрого то — якъ я свого часу писавъ, — новоприбувшій до Рудокъ п. адъюнктъ податковый лаявъ за те, що ôнъ провадивъ писарку по руски.

— **На потерпѣвшихъ ôтъ повени** прислали на нашй руки П. Т. Иванъ Ульницкій провизоръ церковный въ Стратынѣ зъ двохъ акафистôвъ 5 зр. 10 кр., ôтъ сестриць 5 зр. — разомъ 10 зр. 10 кр. О. Іоанъ Барвѣньскій зъ Постолôвки ôтъ Ангелы Токаръ 5 зр., Проця Школьного 1 зр., Іосифа Колежака 1 зр., Яська Древняка 1 зр., Стефана Домбруся 1 зр., Іосифа Набожняка 80 кр., Анастазіи Палюхъ 50 кр., Проця Турчина 40 кр., Марцелѣ Жмудскои 30 кр. и Настѣ Шмукалюкъ 20 кр. — разомъ 11 зр. 20 кр.

— **Въ Краковѣ** ôтбулася позавчера въ краевôмъ судѣ карнôмъ розправа противъ двохъ 18 лѣтныхъ терминаторôвъ слюсарскихъ (Яна Ясиньского и Іосифа Коляржа) за приналежнôсть до тайного товариства соціялистичного и за зробленый безъ дозволу штилетъ. Обохъ засуджено лишь за зробленье штилету на 7 днѣвъ арешту.

— **Записы до школы ветеринаріи** у Львовѣ розпочинаются 1 жовтня с. р. и будутъ продовжатися до 9 того-жь мѣсяця. Зголошуватися до запису потреба до канцеляріи дирекціи при улици На Рурахъ пôдъ ч. 466 4/4 въ годинахъ ôтъ 10—12 передъ полуднемъ. Предложити потреба: 1) Свѣдоцтво съ добрымъ успѣхомъ скôнченои VI клясы гимн. або VI кл. реальнои або такожь цѣлый курсъ науки въ школѣ агрономичнôй; 2) метрику уродженя, що кандидатъ скôнчивъ 17 рôкъ, а не переступивъ ще 26 р. Дипломованй лѣкарѣ и хирурги можутъ бути принятй яко надзвычайнй слухачѣ съ правомъ укôнченя курсу въ двохъ лѣтахъ. Число слухачѣвъ на першôмъ роцѣ обмежаеся до 40, а коли-бъ бôльше зголосилося, то будутъ тй увзглядненй, що выкажутся бôльшимъ образованьемъ.

— **Посады учительскй** надало министерство просвѣты: Т. Чульеньскому при гимназіи въ Новôмъ Санчу; заступникамъ учителѣвъ Ф. Майхровичеви и Р. Ветуляніому посады учителѣвъ при гимназіи въ Сяноку, суплентови перемыскои гимназіи В. Дадеєви посаду учителя въ Дрогобычи, суплентови въ Перемышли Ф. Павловичеви посаду учителя въ Яслѣ.

— **Именованье**. Цѣсарь именувавъ доцента политехники у Львовѣ и школы рôльничои въ Дублянахъ, Августа Витковского, надзвычайнымъ професоромъ физики на политехницѣ у Львовѣ.

— **Якъ поясняюся слово „ruchliwy“?** „Samorząd“ згадуючи про спроневѣренье 22.000 зр. п. Ст. Гицкевичемъ бурмистромъ въ Долинѣ на шкоду банку рустикального, подае о нѣмъ слѣдуючу якъ бы яку посмертну згадку: „P. Hićkiewicz należał do *najruchliwszych* patryotów w Doliniańskiem.“ Очевидно „ruchliwy“ ôтъ того, що п. бурмистръ любивъ „рухати“ чужй грошѣ. Коли жь „najruchliwszy patryota“ сховавъ до кишенѣ таку суму, скôлько-жь припадае на самыхъ „рухливыхъ“ и „рухлившихъ“?

— **Чи не лицемѣрство?** На зъѣздѣ польского товариства педагогичного въ Тарновѣ, а именно доперва на прощальнôмъ пирѣ внѣсъ дир. Тшасковскій тоастъ на честь учителѣвъ Русинôвъ, згромадженыхъ въ Тарновѣ, на що п. Ковалець, учитель зъ Коломыи, по руски ôтповѣвъ, що обовязкомъ учителѣвъ Русинôвъ есть — сѣяти згоду и любовь межи обома народностями въ краю. За сю промову п. Ковалець—котрый, мимоходомъ сказавши, не уважавъ потрѣбнымъ вписатися въ члены руского товариства педагогичного, удостоився „ogólnych frenetycznych oklasków“ и того, що цѣла саля заинтонувала „Миръ вамъ братя“. Такъ пôсля высказу коломыйского свѣтлодавця Русины обовязанй сѣяти згоду и любовь. Тымчасомъ учительска конференція у Львовѣ зъ пôдмовы Rusina п. инсп. Керекярта ухвалюе, щобы кождый учитель бувъ членомъ польского товариства педагогичного та щобъ учителѣ для своеи школы старалися вставити въ прелиминарь мѣсцевои рады шкôльнои, безъ взгляду чи школа съ рускимъ выкладомъ, чи польскимъ, конечно 4 зр. на польску „Szkoł-y“. Чи такй Rusini, якъ и п. Керекярто, пôдъ проводомъ котрого прійшло на конференціи до формального скандалу, бо зъ его ініціятивы ухвалювано внесеня разячй серце и чувство кождого своюнародность любячого учителя руского, причинятся до згоды и любови межи обома народностями? Мы сумнѣваемося. Лишь честною, повною терпимостею, взаимнымъ пошанованьемъ правъ Русинôвъ и Поляковъ може съ часомъ прійти до згоды, — але прійде тогды, коли пôдоуванй намъ Rusini не будутъ намъ каламутити воду...

— **Урядъ почтовый въ Долинѣ** не мавъ анѣ однои рускои карты кореспонденційнои въ день руского вѣча. Чи все такъ бувае, чи тôлько въ день руского вѣча?!

— **Зъ Калуша** пишутъ намъ: Мы вже разъ порушували въ „Дѣлѣ“, що здавсь-бы до Калуша якій добрый лѣкарь христіянинъ, а тымъ паче Русинъ, — бо ту займае перше мѣсце Гершь (пôзнѣйше Германъ) Кичалесъ, хирургъ, котрый бѣдолахою зайшовъ до Калуша съ женою Ройзею (пôзнѣйше Розою). Отже той п. Германъ Кичалесъ зробивъ уже грубый маетокъ, вже ему бôльше й не треба, — нехай-бы лишився вѣчнымъ раднымъ громадскимъ и повѣтовымъ... Ôнъ вже звыкъ по 10 зр. брати за визиту ôтъ бѣдныхъ зарôбныхъ людей, котрй не маютъ и на вечерю... Повторно отже взываемо гôдного якого лѣкаря, щобъ осѣвъ у Калуши.

— **Причинокъ до исторіи культурнои.** Живъ въ далекихъ горахъ, геть ажь пôдъ полониною Скуповою, гуцулъ Микула, газда тверезый, порядный, тихій и спокôйный якъ ôвця; съ нѣкимъ не вдавався, пасъ собѣ товаръ на своѣй ôтцѣвскôй полонинѣ, а про паны та суды байдуже, и не знавъ. Ажь лучився жидокъ, гандлярь, а ще бôльшій лихварь, та нужь, Микулу пôдходити, намовляти, то до гандлю, то до интересôвъ: „прійми мене у спôлку або продавай менѣ свою полонину“. Микула и чути о тôмъ не хоче. Жидъ бачитъ, що такъ нѣчого не вдѣе съ твердымъ гуцуломъ, бересь способôвъ, та нужь зъ-разу по малу, а потôмъ чимъ разъ то бôльше доливае Микулѣ горѣвки... ажь Микула здурѣвъ... засмакувавъ, що добре... и зловився. Жидъ поивъ Микулу и робивъ съ пянымъ интересы, конець-кôнцемъ разъ упоивъ его до безъ памяти, а потôмъ на гвалтъ отверезивъ оцтомъ — и купивъ у дурного полонину, що найменше межи рôдными варта 15.000, за 400 зр. Микула прийшовъ якось до себе, але до полонины вже нѣколи. Пôйшовъ шукати права собѣ у судахъ цѣсарскихъ, пише, скаржитъ, рекурсуе, — нѣчого не помагае, полонина пропала для гуцула на вѣки, а жидъ ще и посмѣшкуеся зъ дурного Микулы, що дурно и часъ и грошѣ тратитъ. Змѣркувавъ щось и Микула та на ново процесуеся, пише до панôвъ, то до Львова то до Вѣдня, телеграфуе, спати не дае, а де покажеся, то ажь сумъ збирае, такъ заводитъ та клине, що его жидъ продавъ за дешевй грошѣ. А що комисій пазводивъ! Все нѣчого не помагае. Зъ спокôйного гуцула та покôрного Микулы ставъ теперь богатирь; гуцулы ажь по за Чорногорою розказуютъ про Микулу, якъ ôнъ свого права доходитъ та бореся. Жиды злякалися, що собѣ бѣду зачепили... Ажь наразъ — мабуть коли Микулѣ якась здорова гадка на умъ прійшла, не стало Микулы. Кажутъ, що медвѣдь его убивъ, бо не лежавъ и годинки... пôйшовъ у верхъ та не вернувся вже бôльше. А лихварямъ камѣнь упавъ зъ серця. Чемный медвѣдь, коли-бъ не ôнъ, то можебы ще и дальше не заснули спокôйно... А що вы на те?

— **Громы.** Зъ *Журавна* пишутъ намъ: Въ околици Журавна побиваютъ ôтъ якогось часу громы. Передъ кôлькома тыжднями забивъ грôмъ коршму (лишь коминъ лишивъ) на Выгодѣ-лѣсничѣвцѣ межи Довгою войниловскою а Монастырцемъ. Дня 13 серпня грôмъ ударивъ въ дôмъ въ Журавнѣ и осмаливъ та заглушивъ дѣвчину. А по лѣсахъ въ сѣй околици то бье грôмъ за громомъ. — Ôтъ *Борынь* пишутъ намъ: Дня 12 серпня упавъ въ Комарникахъ градъ и знищивъ цѣлорôчну працю нашихъ хлѣборобôвъ. Тогожь дня забивъ грôмъ въ Яблôнцѣ пастуха и корову, а въ Яблоновѣ ударивъ у хату и пустивъ ей съ дымомъ.

— **Скупый два разы тратитъ.** Душпастырѣ зъ провинціи жалуются, що ôтъ трехъ лѣтъ не можутъ дождатися нового выданя „Великого Часослова“. Интересованй пишутъ въ канцелярію Ставропигійского Института, бѣгаютъ зъ его книгарнѣ до торговлѣ п. Дымета, а все безъуспѣшно, бо названои книги нема тай нема! Може по перечитаню сеи новинки пригадаютъ собѣ тіи, до кого се належитъ, що книги тои, коли ей не капечатае Ставропигійскій Институтъ, нѣгде не дôстати, та що въ часѣ трехъ лѣтъ могло було вже розойтись певне число сеи потрѣбнои книги церковнои.

— **Холера въ Италіи.** Коли холера въ полудневôй Франціи чимъ разъ бôльше слабне, зачинае она чимъ разъ страшнѣйше выступати въ Италіи. Найлѣпше покажутъ числа зъ послѣднихъ 24 годинъ. Зъ Риму доносятъ именно, що 25 с. м. въ протягу 24 годинъ занедужало и померло на холеру: въ Купео 11 особъ занедужало, 10 померло; въ Бергамо 11 занедужало, въ Масса 14 занедужало, 11 померло; въ Виляфранка 3 занедужали, 2 померли. Въ мѣстѣ Буска занедужало въ послѣднихъ трехъ дняхъ всего 108 особъ, зъ котрыхъ померло 58. Въ Специи выбухла холера

дуже нагло и несподѣвано по великôй бурѣ; тамъ занедужало всего 70 особъ, зъ котрыхъ 58 померло. Наоколо Специи и Буска заведено войсковый кордонъ и ôттято всяку комуникацію съ сими мѣстами.— Въ виду грозячои холеры на полудни австрійскои монархіи скликавъ гр. Таффе найвысшу раду санитарну, котру ще заведено, коли холера въ полудневôй Франціи здавалась небезпечною. Рада санитарна закрыла була ще 24 липня свои засѣданя, теперь же оголосилася постоянною. На першôмъ заразъ засѣданю 25 с. м. заявивъ предсѣдатель рады санитарнои гофратъ Шнайдеръ, що скликано раду для того, що пошесть явилася вже въ пограничнôй державѣ и то майже на самôй границы австрійскои державы, бо въ Бергамо. Дальше розбирано пытанье, чи холера въ Италіи есть епидемичною, и се пытанье потверджено. Ôттакъ постановлено заострити сторожу пограничну на стаціяхъ желѣзниць на полудневôй границы Австріи и пôдношено навѣть пытанье, чи не замкнути-бы зовсѣмъ границю ôтъ Италіи. Сего пытаня на сей разъ ще не порѣшено.

— **Виля Крашевского**, якъ оголошуе дрезденьскій адвокатъ Фасольдъ въ „Neue fr. Pr.“, продаеся пôдъ дуже користными условіями.

— **Статистика.** „Statistisches Jahrbuch für Westösterreich“ выказуе, що въ Австріи утѣкае рôчно въ пересѣчи ôтъ асентерунку 22.000 людей. Майже половина зъ тыхъ утѣкачѣвъ припадае на Галичину и Буковину. Роздѣливши се число пôсля вѣроисповѣдань покажеся, що майже 80% молодыхъ людей въ сихъ краяхъ, що втѣкаютъ передъ войскомъ, припадае на жидôвъ. Зле и непорядочне веденье метрикъ утрудняе дуже властямъ дальше пошукуванье тымъ бôльше, що жиды систематично втѣкаютъ ôтъ войска и у нихъ пôдъ симъ взглядомъ выробилась вже певна практика.

— **Одинъ ученикъ а сѣмь професорôвъ.** Звычайно говорятъ, що: tres facium collegium; въ Таборѣ въ Чехахъ показалося инакше. Въ сѣмъ мѣстѣ есть высша реальна гимназія съ окремыми ôтдѣлами высшими для реалистôвъ. Сего року отже вписався до ôтдѣлу 6-тои клясы всего лишь одинъ и то дуже бѣдный ученикъ. Колегіюмъ професорске не знало зъ разу, що съ симъ ученикомъ зробити, бо выкладати для одного здавалося имъ якось нѣяково. Постановили отже за складковû грошѣ пôслати ученика до другого мѣста; рахунокъ однакожь выказавъ, що се прійшлось-бы имъ дуже дорого. Лишили отже ученика и выкладали ему предметы якъ звычайно. Такъ отже бѣдный ученикъ образувався, якъ лишь образуются хиба сыны пануючихъ монархôвъ, бо мавъ ажь сѣмь професорôвъ, — до кождого предмету особного.

— **Кореспонденціи для папы.** „Gaulois“ подае на жаданье многихъ своихъ абонентôвъ до вѣдомости, въ якій способъ треба посылати кореспонденціи до папы. Монсиньоръ Бочели, тайный секретарь Льва XIII, мае обовязокъ переглядати и порядкувати всѣ кореспонденціи, якû приходятъ до папы и подавати ему тû до вѣдомости, котрû признаютъ за потрѣбнû. Коли-же кто хоче, щобы его письмо на кождый случай дôсталося до рукъ самого св. отця, то мусить свое письмо вложити въ три куверты, кожду запечатати и на кождôй написати слѣдуючу адресу: A Sa Sainteté le Pape Leon XIII., Prefet de la Congregation du Saint-Office au Vatican, Personelle — Rome. (Его Святости Папѣ Льву XIII., префекту святого уряду въ Ватиканѣ, особисто въ Римѣ.) Секретарь, котрый ôтбирае листы, отвирае першу куверту, ôттакъ другу а третои вже не омѣе отворити пôдъ карою екскомуникаціи, лишь мусить ôтдати письмо ненарушене самому папѣ.

— **Дрôбнû вѣсти.** П. намѣстникъ повернувъ вô второкъ с. т. до Львова. — Цѣсарь дарувавъ погорѣльцямъ зъ Колачиць на Мазурахъ 1000 зр.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— На сихъ дняхъ появився новый школьный учебникъ для школъ середныхъ въ рускôмъ языцѣ пôдъ тытуломъ: „**Исторія христіяньско-католицкои церкви для гимназій и школъ реальныхъ**, зъ учебника дра Ант. Ваплера, професора всеучилища вѣденьского, перевѣвъ и доповнивъ *Александеръ Стефановичъ*, професоръ въ учительскихъ семинаріяхъ у Львовѣ. Львôвъ 1884“, и буде наколи его краева рада школьна затвердитъ, ще въ сѣмъ роцѣ впровадженый до нашихъ школъ. „Переводячи учебникъ дра Ваплера“, — каже въ переднôмъ словѣ о. Стефановичъ „поробивъ я въ нѣмъ великû змѣны. Се було конечне. Дръ Ваплеръ призначивъ свою книжку для молодежи нѣмецкои, тожь подае зовсѣмъ природно тû подѣѣ обширнѣйше, котрû були близшими его народови або котрû вплывали особливо на житье церковне Нѣмеччины въ бôльшôй мѣрѣ, а пропускае майже зовсѣмъ исторію церкви славяньскои и церкви всхôдной по роздорѣ. Я, маючи на оцѣ нашû потребы, скоротивъ значно исторію церкви захôдной, а особливо нѣмецкои, а натомѣсть подавъ ширше исторію наверненя Славянъ и церкви рускои, а въ коротцѣ такожь исторію цѣлои всхôдной церкви.“ Мы перечитали съ найбôльшою увагою цѣлый сей пôдручникъ школьный и порôвнавши его съ первотворомъ нѣмецкимъ переконалися, що добра третина цѣлого матеріялу есть оригинальною працею о. перекладчика, двѣ другû же третины повстали зъ скороченя первотвору, що о. Стефановича коштувало майже стôлько труду и працѣ, якъ коли-бы бувъ укладавъ зовсѣмъ оригинальный пôдручникъ. Представленье рѣчи зовсѣмъ объективне, стиль гладкій, ясный, способъ представленя занимаючій а роздѣленье наукового матеріялу на поодинокû уступы зовсѣмъ природне. Языкъ чистый, народный и статочный, вôльный ôтъ всякихъ провинціялизмôвъ, якъ и далекій ôтъ тои мутнои мѣшанины языковои, котрою до-недавна затемнювано нашôй молодежи науку такъ важныхъ предметôвъ, якими суть поодинокû галузи науки религійнои. Пôдъ кождымъ взглядомъ вчисляемо сей новый учебникъ до найлучшихъ пôдручникôвъ, якû приспособлено до ужитку рускои молодежи школъ середныхъ. — *Ц.*

— „**Наука читанья и писанья въ первôмъ роцѣ школьнôмъ.**“ Порадникъ для учителей и кандидатôвъ учительства составилъ на пôдставѣ своего букваря Емиліянъ Александрôвъ Поповичъ, старшій учитель въ Монастыриску. Цѣна 40 кр. Черновцѣ 1884: Накладомъ автора Изъ печатнѣ архіепископскои. стор. 43 въ ôсѣмку“. У вступнôмъ словѣ п. Поповичъ поясняе цѣль сеи книжки. Передъ семи роками буковиньска рада школьна розписала премію на рускій Букварь, пôсля методы синтетично аналитичнои. П. Поповичъ принявся за укладъ Букваря и, якъ каже, „по цѣлорочнôмъ тяжкôмъ трудѣ, безъ чужой порады, безъ ніякихъ пôдручникôвъ, навѣть безъ словаря руского, бючись навѣть съ недостаткомъ ôтповѣдного матеріялу для читанки“ уложивъ Букварь и предложивъ радѣ школьнôй. Комисія зложена зъ проф. Глѣбовицкого, о. Шанковского и учит. Шкургана признала найлучшимъ, зъ помѣжь трехъ предложеныхъ, Букварь п. Поповича. Авторъ получивъ премію, а министерство на внесенье рады школьнои Букварь затвердило. Авторъ признаеся, що въ Буквари суть деякû похибы, але справляти ихъ теперь не часъ, бо знову сѣмъ лѣтъ минуло-бы, закимъ рускû школы дôстали-бы новый Букварь. Наведена повысше праця мае показати учителямъ методу, якъ учити пôсля Букваря того-жь автора, п. Поповича.

Переписка Редакціи и Администраціи.

Вп. Т. Г—акъ. Адреса п. К—ва намъ не звѣстна.

Аптика РУКЕРА во Львовѣ

1009 (77—?) поручае

конякъ лѣчущій, правдивый французскій

въ рôжныхъ родахъ по цѣнѣ 2 зр. до 3 зр. 50 кр., — такожь малягу.

Съ симъ числомъ „Дѣла“ розсылаемо Впов. Предплатникамъ „Библ. найзн. Повѣстей“ 11 и 12 аркушь повѣсти Диккенса „Два Мѣста“.

Въ новоôткрытôй

Молочарни

при ул. Скарбковской, ч. 28

можна дôстати свѣжій и добрый набѣлъ по низшихъ якъ деинде цѣнахъ.

Домовый учитель,

котрый бы бувъ въ станѣ ученика або приготовити до испыту зрѣлости, або бодай въ двохъ рокахъ приготовити до испыту вступного до 8-мои гимназ. клясы, знайде посаду

въ домѣ руского священика. (1—3)

Кôлькохъ учениковъ

може приняти

на станцію, харчь и опѣку

рускій священикъ,

сотрудникъ при однôй зъ церквей львôвскихъ.

Мешкае при улици Лычаковской, ч. дому 64. (4—?)

Глядае лекціи

въ рускôмъ домѣ на провинціи або у Львовѣ учитель народн. школъ съ кôлькалѣтною практикою, укôнчившій цѣлу высшу реальну школу у Львовѣ.

Адресу подасть Редакція „Дѣла“ картою кореспонденційною. (3—3)

„СТАТУТЪ ЧИТАЛНѢ“

вразъ съ

поданьемъ до ц. к. Намѣстництва

выдало товариство „Просвѣта“ и продае по слѣдуючихъ цѣнахъ: 5 примѣрниковъ Статутôвъ и 1 примѣрн. поданя до ц. к. Намѣстництва (безъ пересылки почт.) **20 кр.**

Товариство „Просвѣта“

ул. Скарбковска ч. 2.

ПОХОДЪ СОБЕСКОГО

пôдъ Вѣдень р. 1683.

Написавъ Стефанъ Качала.

Цѣна 20 кр.

Дôстати можна въ администраціи Дѣла.

Велика партія

останкôвъ сукна

(3 до 4 метры)

у всѣхъ краскахъ, на одяги мужескû, на загортки, жѣночû мантлѣ ôтъ дощу, на жѣночû плащѣ — розсылае за послѣплатою **за останокъ по 5 гульд.**

L. Storch, Brünn.

Останки не до вподобы принимаеся назадъ. Взôрцѣ высылаются по присланю 10-крейцаревои марки.

1061-22-52

Ôтъ трицятяти лѣтъ заложена Торговля

В. СТАХЕВИЧА ВЪ ТЕРНОПОЛИ

поручае кромѣ богато устроеного

МАГАЗИНУ

рѣчей, ризъ, образôвъ и книгъ церковныхъ

(1—?) такожь

ВЕЛИКІЙ СКЛАДЪ

выробôвъ ювилерскихъ,

золотыхъ, срѣбныхъ, зъ хиньского срѣбра

И ГОДИННИКÔВЪ ЖЕНЕВСКИХЪ

золотыхъ и срѣбныхъ.

По цѣнахъ найдешевшихъ.

5 килевû

БОЧÔВКИ ВИНА

поручае

ТОРГОВЛЯ ГЕГЕЛЯЙСКО-ТОКАЙСКИХЪ ВИНЪ

К. Ф. ПОПОВИЧА

927 (42—52) ВЪ ТЕРНОПОЛИ

1 бочôвка Гегеляйского столового . 2 зр. 10 кр.
1 „ Гегеляйского столового лучшои якости 2 зр. 30 кр. и 2 „ 50 „
1 „ Гегел. стол. ароматичного 2·70 и 3 зр.
1 „ Самородного вытравного . 4 зр. 30 кр.
1 „ Ермелеки-Бакаторъ стол. 2 „ — „

Повысше наведенû цѣны розумѣются вразъ съ бочôвкою окованою желѣзными обручами и оплаченымъ портомъ почтовымъ, такъ що благосклонный ôтбиратель жадныхъ бôльше коштôвъ не поносить. Купуючи вина особисто тôлько у продуцентôвъ ручить за здоровû добрû, натуральнû и лучшû вина якъ то: Вершецъ, и просить о ласкавû замовленя.

Складъ фабричный красокъ, лякерôвъ, покостôвъ, продуктôвъ хемичныхъ заразомъ и торговля матеріялôвъ

ГИБНЕРА и ГАНКЕ

1104 (66—?) **во Львовѣ, Ринокъ**

поручае

Краски олѣйнû

зовсѣмъ готовû до ужитку, до мальованя дверей, ôконъ, помостôвъ, дахôвъ, домôвъ, огородовыхъ знарядôвъ и господарскихъ, знарядôвъ рôльничихъ и т. д.

КРАСКИ

олѣйно-лякеровû и бурштиново-лякеровû

масу до запусканя помостôвъ

власного выробу, найлѣпшого рода

лякеръ до помостôвъ,

лякеръ до школьныхъ таблиць

найдобôрнѣйшû

лякеры повозовû правдивû

англійскû зъ фабрикъ Wilkinson, Heywood и Clark въ Лондонѣ,

всякого рода лякеры до роботъ внутрышныхъ, внѣшныхъ, дерева, желѣза и шкôръ.

Краски сухû всякû роды:

анилиновû,
до крашеня яецъ
„ „ матерій,
друкарскû, бронзы (золотый порошокъ), золото въ аркушахъ,
ростинû въ плынѣ,
для переплетникôвъ,
тушовû акварелевû въ гузичкахъ и лѣсочкахъ,
акварелевû вохкû въ трубочкахъ и мушляхъ,
до мальованя порцелянъ,
олѣйнû въ трубочкахъ до роботъ артистичныхъ.

Средства до ретушованя, олѣйки и верниксы до роботъ артистичныхъ, пензлѣ, малярскû полотна, палеты сталюги и всякû приборы до мальованя и рысованя.

Артикулы для фôльваркôвъ:

Смаровило до желѣзныхъ осей,
олива до машинъ,
теръ газовый,
цементъ и гипсъ,
китъ, асфальтъ,
антимеруліонъ,
карболевый квасъ и другû средства дезинфекцій.

Приряды пивничнû:

Шпунты и чопы до бочокъ,
корки до бутильокъ,
капслѣ до бутильокъ,
маса до лякованя бутильокъ,
машины до коркованя бутильокъ,
„ „ „ бочокъ,
тирбушоны,
машины до мытя фляшокъ,
пипы до бочокъ.

Артикулы гумовû,

кишки гумовû до газу и до стаканя воды, вина, пива, квасу; плыты гумовû и пр.

простирала гумовû.

Пасы до машинъ и молотѣлень зъ найлѣпшихъ шкôръ бельгійскихъ всякои ширины.

Гурты до машинъ, вужѣ конопляні.

Руры циновû и оловянû.

Шрôбъ, льотки и кулѣ.

Порошокъ на комахи и молѣ, тинктура на комахи, камфора и перецъ бѣлый.

Артикулы тоалетовû, мыла тоалетовû, Extraits d'odeur, Eau de Cologne, олѣйки и помады.

Лякъ до печатаня.

Чорнило до писаня, до гектографа, червоне, синє, чорне, до значка бѣлья и автографичне.

Краски до печатокъ, гума и паруги розпущеный.

Китъ до скла и порцеляны.

Смаровило непромакаюче и шкôру.

Смаровила на копыта съ спеціяльнымъ ужитку.

Товщь до оружія.

Лякеръ до роботъ чорный, золотый и мѣнячійся.

Чорнило до шкôръ.

Апретура до консервованя шкôръ и пр.

Все по найдешевшихъ цѣнахъ.

Цѣнники спеціяльнû на жаданье гратісъ и franco.

При замовленяхъ за послѣдуючою просится о присыланье певнои суммы, котра выстарчила-бъ хочь на оплаченье тамъ и назадъ коштôвъ почтовыхъ на случай неôтбраня посылки.

Ôтъ осени року 1884 въ власнôмъ домѣ Ринокъ ч. 38.

„Скошеный цвѣтъ“

образокъ зъ галицкого житя

Василя Барвѣнка.

Цѣна 1 зр., съ пересылкою 1 зр. 20 кр.

Дôстати можна въ администраціи „Дѣла“ або въ книгарни Ставропигійскôй.

Переводы и наслѣдованя

Осипа Шухевича

зъ портретомъ и біографіею автора.

(Посмертне выданье.)

Львôвъ, 1883.

Можна набути у накладника, проф. Володимиря Шухевича (ул. Куркова, ч. 26) або замовити черезъ редакціи рускихъ часописей. Цѣна примѣрника 80 кр.. съ пересылкою 85 кр.

Найбôльшій складъ нотъ

до граня и до спѣву

НА ПРОДАЖЪ И ДО ПОЖИЧАНЯ.

НАЙСВѢЖѢЙШÎ НОВОСТИ

въ Читальни

ГУБРИНОВИЧА и ШМИДТА

1004 16—24 пôдъ зарядомъ

К. ВИЛЬДА

во Львовѣ,

улиця Академична ч. 3.

NEUE (13.) UMGEARBEITETE ILLUSTRIRTE AUFLAGE.

240 HEFTE ODER 16 BÄNDE

Brockhaus' Conversations-Lexikon.

Mit Abbildungen und Karten.

Preis à Heft 30 kr.

VIERHUNDERT TAFELN.

JEDER BAND FL. 4.50., LEINWAND FL. 5.40., HALBFRANZ FL. 5.70. Ö.W.

Выдавець и редакторъ: **Иванъ Белей.**

Зъ друкарнѣ Тов. им. Шевченка пôдъ зар. К. Беднарского.